

მთლიანი რეგიონული პროდუქტის (მრპ) გაანგარიშების სრულყოფის ძირითადი მიმართულებები

ივლია ონიანი, ნონა ახვლედიანი

ქუთაისის აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ასოცირებული პროფესორები

რეზიუმე

ნაშრომის მიზანია რიგი მეთოდოლოგიური და ინფორმაციული პრობლემების გამო მრპ-ის გაანგარიშების მეთოდოლოგიისა და პრაქტიკის სრულყოფა. მთლიანი რეგიონული პროდუქტის (მრპ) სტატისტიკის საიმედოობისა და ანალიტიკური შესაძლებლობების ამაღლების მიზნით მისი სრულყოფა რამოდენიმე მიმართულების მიხედვით. ნაშრომის მომზადებისას გამოყენებულია ანალიზის, ექსპერტული შეფასების და შედარების მეთოდები.

რეგიონული სტატისტიკის მაჩვენებლები, პირველ რიგში კი მრპ და მისი შემადგენელი ელემენტები, მნიშვნელოვანია რეგიონული ხელისუფლების ორგანოებისათვის კონკრეტული სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემების შესახებ მართველობითი გადაწყვეტილებების მისაღებად. მრპ-ის საფუძველზე ხორციელდება რეგიონული განვითარების პროგნოზების შემუშავება; სხვადასხვა ქვეყნების ფინანსთა სამინისტროები მრპ-ის მაჩვენებელს იყენებენ რეგიონების ფინანსური დახმარებების ფონდების განაწილებისათვის; მრპ და მრპ -ის ფიზიკური მოცულობის ინდექსი შეტანილია სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოების საქმიანობის ეფექტიანობის საკვანძო მაჩვენებლების სისტემაში. რეგიონული ანგარიშების შედგენის ევროკავშირის რეკომენდაციების ანალიზის საფუძველზე გამოყოფილია მრპ-ის გაანგარიშების ის მნიშვნელოვანი მიმართულებები, რომლებიც გავლენას ახდენენ რეგიონული მაკროეკონომიკური მაჩვენებლების საიმედოობაზე და ანალიტიკურ შესაძლებლობების ამაღლებაზე, კერძოდ:

✓ მრპ-ის მშპ-თან შეთანხმებულობის მიზნით მრპ-ის გაანგარიშების მეთოდოლოგიის სრულყოფა;

✓ ინფორმაციული ბაზისა და სხვადასხვა წყაროებიდან მიღებული პირველადი მონაცემების დამუშავების მეთოდების სრულყოფა;

✓ ცენტრალური და რეგიონული სტატისტიკური ორგანოების ურთიერთმოქმედების გაუმჯობესება.

საკვანძო სიტყვები: რეგიონული მაკროეკონომიკური მაჩვენებლები, ეროვნულ ანგარიშთა სისტემა (ეას), მთლიანი რეგიონული პროდუქტი (მრპ), მთლიანი შიგა პროდუქტი (მშპ), მრპ-ის გაანგარიშების მეთოდი, მთლიანი გამოშვება, შუალედური მოხმარება, სოციალური პროცესების ანგარიშების მატრიცა.

ძირითადი ტექსტი

მთლიანი რეგიონული პროდუქტის (მრპ) სტატისტიკის საიმედოობისა და ანალიტიკური შესაძლებლობების ამაღლებისათვის მიზანშეწონილია მისი სრულყოფა რამოდენიმე მიმართულების მიხედვით. პირველ რიგში საჭიროა მრპ-ის გაანგარიშების მეთოდოლოგიის სრულყოფა, რათა მოხდეს მისი შეთანხმებულობა მშპ-თან, რომელიც თავის მხრივ მოითხოვს პირველადი მონაცემების დამუშავების მეთოდების სრულყოფას. ამასთან, მნიშვნელოვანია ასევე ცენტრალური და რეგიონული სტატისტიკური სამსახურების ურთიერთმოქმედების გაძლიერება.

გაანგარიშების მეთოდოლოგიის სრულყოფა, პირველ რიგში, გულისხმობს რეგიონული და ცენტრალური სტატისტიკის შეთანხმებულობის საჭიროებას ფუძემდებლურ კონცეფციებთან და საკვანძო მაჩვენებლების განსაზღვრასთან; რეგიონულ დონეზე ჩრდილოვანი და არაფორმალური ეკონომიკის სტატისტიკური გაზომვის მეთოდების სრულყოფას; რეგიონულ დონეზე ისეთი მაჩვენებელთა სისტემის შემუშავებას, როგორიცაა მრპ, რეგიონული სახელმწიფო ბიუჯეტი, ფასების დასაქმებისა და მოსახლეობის შემოსავლების სტატისტიკა.

ანალიტიკური მიზნებიდან გამომდინარე მიზანშეწონილია

მოვახდინოთ მრპ-ის გაანგარიშება **განაწილების მეთოდით**, ამისათვის საჭიროა შედგეს **შემოსავლების ფორმირების ანგარიში** ეკონომიკის დარგების მიხედვით. ეს ანგარიში თავის მხრივ მოითხოვს ეკონომიკის დარგების მიხედვით **შრომის ანაზღაურების შესახებ მონაცემებს**, ასევე მონაცემებს წარმოებაზე გადასახადების შესახებ სუბსიდიების გამოკლებით, რომელიც უნდა განაწილდეს რეგიონების მიხედვით. ამ მონაცემებს შეიცავს მთლიანად ქვეყნის დონეზე დარგებისათვის შემუშავებული ანალოგიური ანგარიში. ეს მონაცემები იძლევა საშუალებას გამოვიანგარიშოთ ანგარიშის დამაბალანსებელი სტადია- **მთლიანი მოგება და მთლიანი შერეული შემოსავლები**. შემოსავლების ფორმირების ანგარიში, როგორც ზემოთ ავლენიშნეთ, მიზანშეწონილია შედგენილი იქნეს ყოველი დარგისათვის. თუმცა, უკიდურეს შემთხვევაში შეიძლება შემოვიფარგლოთ ამ ანგარიშის მთლიანად რეგიონის დონეზე შედგენით. ამასთან, დაწყებით სტადიაზე, შეიძლება საჭირო გახდეს მისი ექსპერიმენტალური გაანგარიშება.

მრპ-ისა და მშპ-ის უფრო მეტი შესადარისობისათვის საჭიროა **მრპ-ის შეფასება მყიდველის ფასებში**. თუმცა, მიზანშეწონილია მოვახდინოთ მრპ-ის შეფასება, როგორც ძირითად, ისე მყიდველის ფასებში, ე. ი. ფასებში, რომელიც მოიცავს გადასახადებს პროდუქტებზე პროდუქტებზე სუბსიდიების გამიკლებით. ეს მოითხოვს სტატისტიკურ უწყებებსა და სახელმწიფო საგადასახადო სამსახურებს შორის ურთიერთ თანამშრომლობის გაფართოებას, რათა მივიღოთ საიმედო მონაცემები გადასახადების შესახებ.

მრპ-ის გაანგარიშების სრულყოფის მთავარი მიმართულებაა ასევე **მდლ-ის განაწილება რეგიონების მიხედვით და ამ რეგიონებში საქმიანობის სახეების მიხედვით**. პირველ რიგში, ეს ეხება ფინანსური შუამავლების მომსახურების და ქონების დაზღვევის მომსახურების გამოშვებას. რეგიონების მიხედვით განაწილებას მოითხოვს ასევე, ექსტერიტორიული ერთეულების გამოშვება და დამატებითი ღირებულება. ამ მიზნის მიღწევისათვის შეიძლება გამოვიყენოთ ორი მიდგომა. პირველი, თუ ამ

ერთეულებს შევიყვანოთ რომელიმე ცენტრალური რეგიონის შემადგენლობაში და მეორე, თუ მას განვიხილავთ, როგორც ცალკეულ რეგიონს, როგორც ეს „ევროსტატის“ რეკომენდაციებშია მოითხოვბული.

სრულყოფას მოითხოვს ასევე რეგიონულ დონეზე **საქმიანობის ცალკეული სახეების გამოშვების გაანგარიშების მეთოდოლოგია**. პირველ რიგში ეს ეხება სოფლის მეურნეობას, ნადირობა და სატყეო მეურნეობის დარგებს, მათ შორის, ჯოგის მოშენებიდან მიღებული პროდუქციის შეფასების ნაწილში, დაუსრულებელი წარმოების ნაშთის ცვლილებას, საკუთარი საჭიროებისათვის პროდუქციის მოხმარებას. სრულყოფის ეს მიმართულება განხილული და გათვალისწინებული უნდა იქნეს ხელმძღვანელობაში, რომლებიც ანგარიშებს ადგენენ სოფლის მეურნეობისათვის, გაეროს სასურსათო და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციებისათვის. სრულყოფის ამ მიმართულებების განხორციელებისათვის მიზანშეწონილია **საბალანსო მეთოდის უფრო ფართო გამოყენება**.

რეგიონის დონეზე ასევე სრულყოფას მოითხოვს **საბინაო მომსახურების გამოშვების** გამოთვლის მეთოდოლოგია. აქ ყურადღება უნდა მიექცეს საბინაო მომსახურების ღირებულებას, რომელსაც აწარმოებენ საცხოვრებლის მფლობელები საკუთარი მოხმარებისათვის. ამ მომსახურების ღირებულების გაანგარიშება, დანახარჯების სტატიის შეფასებასთან ერთად, თვალისწინებს კაპიტალზე შემოსავლის შეფასებას, რომლის მარაგიც უნდა შეფასდეს საბაზრო ფასებში.

ცალკე განხილვას მოითხოვს რეგიონებში **მიგრანტი-არარეზიდენტების საქმიანობის შეფასება**. არარეზიდენტი-მიგრანტი, რომელიც წარმოადგენს თვით დასაქმებულ პირს და რომელიც ახორციელებს საწარმო მომსახურებას, ხშირ შემთხვევაში კი შინამეურნეობების სექტორის საწარმოების მომსახურეობას, მის მიერ განხორციელებული მომსახურების ღირებულება უნდა იქნეს შეტანილი შესაბამისი დარგის შუალედურ მოხმარებაში. ამავე დროს, არარეზიდენტი-მიგრანტები შეიძლება იყვნენ დაქირავებული მომუშავეები, მაშინ მათი შრომის ანაზღაურება

წარმოადგენს რეგიონის სანარმოებში შექმნილი დამატებითი ღირებულების ნაწილს.

მრპ-ის სტატისტიკის სრულყოფა გულისხმობს აგრეთვე კონკრეტულ რეგიონებში განხორციელებული საქმიანობის ამა თუ იმ სახის ეკონომიკური მნიშვნელობის შეფასებას და მრპ-ში მათი შედეგების წვლილის განსაზღვრას. ამ წვლილის გაცილებით უფრო ადეკვატური ასახვისათვის შეიძლება საჭირო გახდეს დამატებითი რეგიონული მაჩვენებლების გაანგარიშება. მაგალითად, რეგიონში საქმიანობის სახეების მიხედვით დასაქმებულთა წილი ქვეყანაში საქმიანობის სახეების მიხედვით დასაქმებულთა მთელ რიცხოვნობაში; ან რეგიონში საქმიანობის სახეების მიხედვით შრომის ანაზღაურების ფონდის ზვედრითი წილის მაჩვენებელი მთლიანად ქვეყნის საქმიანობის თითოეული სახის შრომის ანაზღაურების ფონდში. ამ მაჩვენებლების გამოყენებით შესაძლებელია განისაზღვროს რეგიონისათვის ეკონომიკურად მნიშვნელოვანი და ეკონომიკურად ეფექტიანი საქმიანობის სახე. მაგალითად, ეკონომიკურად მნიშვნელოვნად შეიძლება ჩაითვალოს საქმიანობის ის სახე, რომლის დღ-ის წილი მრპ-ში 5%-ს შეადგენს, ხოლო ეკონომიკურად ეფექტურად საქმიანობის ის სახე, რომლის წილი დღ-ში აღემატება დასაქმებულთა რიცხოვნობის წილს.

რეგიონულ დონეზე სრულყოფას მოითხოვს ასევე შუალედური მოხმარების შეფასება. მისი შეფასება უნდა მოხდეს იმ ფასებში რომელიც მოქმედებს წარმოებაში შუალედური პროდუქტების გამოყენების მომენტში და არა იმ ფასებში, რომელიც იყო შუალედური პროდუქტის შეძენის მომენტში (როგორც ეს ხდება ბუღალტრულ აღრიცხვაში). ეს უკანასკნელი საჭიროების შემთხვევაში შეიძლება გამოვიყენოთ ჰოლდინგური მოგების შეფასებისათვის.

„საქსტატი“ ქვეყნის ეროვნული ანგარიშების შედგენისათვის იყენებსა და ნერგავს 2008 წლის ეას-ში მოცემულ ძირითად ცვლილებებს. სასურველია, რომ ეს მეთოდოლოგიური ცვლილებები რეგიონულ დონეზეც იყოს გათვალისწინებული. კერძოდ, მრპ-ის გაანგარიშების მეთოდოლოგიაში აუცილებელია

რიგი მნიშვნელოვანი ეკონომიკური ოპერაციების ახალი განმარტება, რომელთა რიცხვს შეიძლება მივაკუთნოთ: დანახარჯები სამეცნიერო-კვლევით სამუშაოებზე, ფინანსური შუამავლების მომსახურებაზე, სახელმწიფო მართველობის ორგანოების ხარჯები აღჭურვილობის სისტემის შეძენაზე, ცენტრალური ბანკის გამოშვება. ამ სტატიების ახალი განმარტება ზემოქმედებს შესაბამისი დარგის მთლიანი გამოშვების შეფასებაზე, ასევე შუალედურ მოხმარებაზე. მრპ-ის და მშპ-ის შეფასებაში შეთანხმებულობის მიღწევისათვის აუცილებელია ცალ-ცალკე, თითოეული ამ სტატიისათვის მიღებული უნდა იყოს გადანყვეტილება. ეს გადანყვეტილება უნდა ეფუძნებოდეს მრპ-ის ზოგად კონცეფციას. სახელმწიფო მართვის ორგანოების მიერ განხორციელებული ოპერაციებიდან რომელი ოპერაციები და რა შინაარსით შეიძლება იყოს მიკუთვნებული ცალკეულ რეგიონს. შესაძლებელია არ არსებობდეს ამ საკითხის იდეალური თეორიული გადანყვეტა, თუმცა შეიძლება მიღებული იქნეს რაღაც პირობითი მიდგომა, რაც თავის მხრივ, დასაბუთებას მოითხოვს.

ინდივიდუალური და მცირე მენარმეობის განვითარებით ჩრდილოვანი აქტიურობის დონე, დაუკვირვებადი ეკონომიკის მოცულობები რეგიონულ დონეზე მხოლოდ იზრდება და არ მცირდება, ხოლო მისი შეფასების პრობლემა კი ღრმავდება, ამიტომ მიზანშეწონილია შემუშავებული იქნეს დაუკვირვებადი ეკონომიკის შეფასების მეთოდები, რომელიც გამოყენებული იქნება რეგიონულ გაანგარიშებებში.

ზემოთ განხილული მიმართულებების გარდა მრპ-ის გაანგარიშების სრულყოფისათვის სასარგებლო შეიძლება იყოს ამ მაჩვენებლის ექსპერიმენტალური ალტერნატიული შეფასების მიღება. ამ მიზნით შეიძლება გამოყენებული იყოს **სოციალური პროცესები სანგარიშების მატრიცა (სპამ)**, რომელიც ძირითადად გამოიყენება სოციალური პროცესების ანალიზისათვის. სოციალური პროცესების ანგარიშების მატრიცა წარმოადგენს ეას-ში მონაცემთა წარმოდგენის მეთოდს მატრიცული ფორმით, რომელიც შესაძლებლობას იძლევა ანალიზში ჩავრთოთ ზოგიერთი დამატებითი დეტალი, რომლის მიმართ

განსაკუთრებული ინტერესი არსებობს. ამ მატრიცის მონაცემებით შესაძლებელია ვაჩვენოთ კავშირი შინამეურნეობების შემოსავლების წარმოქმნასა და მის გამოყენებას შორის. თუმცა ის სცილდება ანგარიშების ძირითადი სტრუქტურის ჩარჩოებს, რომელიც ეყრდნობა შინამეურნეობების შემოსავლებისა და ხარჯების გამოკვლევების შესაძლებლობებს. სოციალური პროცესების ანგარიშის მატრიცის შედგენა ვარაუდობს იმ დებულების გამოყენების შესაძლებლობას, რომელიც განსხვავდება ანგარიშების ძირითადი სტრუქტურის შექმნისათვის გამოყენებული დებულებისაგან. მაგალითად, შესაძლებელია გამოვიყენოთ დებულება, რომ შინამეურნეობების ხარჯები ავტომობილების შეძენაზე შეიძლება მივაკუთნოთ ძირითადი კაპიტალის დაგროვებაზე განეულ ხარჯებს. მრპ-ის გაანგარიშებასთან შედარებით სპამ-ში გამოყენებული შეიძლება იყოს რეგიონის მიხედვით საერთო სახელმწიფოებრივი ხარჯების განაწილების ალტერნატიული მეთოდი, ასევე ამ მატრიცით შესაძლებელია მრპ-ზე ჩრდილოვანი და არაფორმალური ეკონომიკის გავლენის ალტერნატიული შეფასება.

მრპ-ის შეფასების სიზუსტის ამაღლებისათვის ასევე მნიშვნელოვანია მისი გაანგარიშების მეთოდოლოგია შესაბამისობაში იყოს მაკროეკონომიკური სტატისტიკის სხვა განყოფილებებთან. მათ შორის ფასების სტატისტიკის განყოფილებასთან, სახელმწიფო ბიუჯეტის სტატისტიკის, დასაქმებისა და ინვესტიციების სტატისტიკის განყოფილებებთან. მაგალითად, ფასების რეგიონული სტატისტიკა საჭიროა მრპ-ის საიმედო დეფლიატორის განსაზღვრისათვის, რეგიონული ბიუჯეტის სტატისტიკა საჭიროა არასაბაზრო მწარმოებლების გამოშვების გაანგარიშებისათვის, სუბსიდიების განსაზღვრისათვის, რომელსაც უხდიან სანარმოებს და ა. შ.

რეგიონული სტატისტიკის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი მიმართულებაა ძირითად ფასებში მრპ-ის შეფასებისათვის დეფლიატორის შემუშავება. ეს მოითხოვს რთული ინფორმაციული პრობლემების გადაჭრას, რომელთაგან ერთ-ერთია შუალედური საქონლის სტრუქტურის განსაზღვრა და შესაბამისი ფა-

სების ინდექსის შერჩევა.

მრპ-ის სტატისტიკის სრულყოფის მიმართულებათა მეორე ჯგუფი მოიცავს გაანგარიშებისათვის საჭირო საინფორმაციო ბაზის გაუმჯობესების მიმართულებებს. ამას მიეკუთვნება ინფორმაცია რეგიონული ბიუჯეტის შესრულების შესახებ, მისი სტრუქტურის შესახებ ინფორმაცია, ეას_ში გამოყენებული განსაზღვრებებისა და კლასიფიკაციების მრპ-ის გამოთვლის მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანა. აგრეთვე შუალედური მოხმარების შეფასების მეთოდის დაზუსტებისათვის აუცილებელია გადაიხედოს ფორმა II-1-ში (ცნობები წარმოებული საქონლისა და მომსახურების შესახებ) მოცემული ანგარიშგების მონაცემებიდან წარმოებაში შუალედური პროდუქტის ფაქტიური მომარების შესახებ მონაცემებზე გადასვლის მეთოდი, როგორც ამას მოითხოვს 2008 წლის ეროვნულ ანგარიშთა სისტემა. ასევე საჭიროა შრომის ამაზღაურებისა და შუალედური მოხმარების პროდუქტის შეძენის ხარჯებს შორის განსხვავების უფრო მკაფიო წარმოჩენა. სასურველია შუალედური მოხმარების შეფასება მოხდეს მყიდველის ფასებში, პროდუქტებზე გადასახადების ჩათვლით, ხოლო ამ პროდუქტებზე სუბსიდიების გამოკლებით. უნდა აღინიშნოს, რომ ფინანსთა სამინისტრო და, ასევე საწარმოებიც თავის ანგარიშგებაში არ ახდენენ სუბსიდიების დაჯგუფებას, პროდუქტებზე სუბსიდიებად და წარმოებაზე სუბსიდიებად. მიზანშეწონილია რეგიონულ დონეზე მოხდეს ამგვარი დაჯგუფება ქვეყნის დონეზე ანგარიშების შემდგენლებთან თანამშრომლობით. ამასთან დაკავშირებით შეიძლება გამოვიყენოთ აგრეთვე ფინანსთა სამინისტროს სპეციალისტებთან კონსულტაციები.

რეგიონული სტატისტიკის საკვანძო სოციალურ-ეკონომიკური მაჩვენებლების გაანგარიშებისათვის საჭირო პირველადი ინფორმაციის წყაროების დეტალური ანალიზისათვის საჭიროა მონაცემთა დამუშავების მეთოდები შესაბამისობაში უნდა იქნეს მოყვანილი ეას-ის დებულებებთან. შესაბამისობაში მოყვანისათვის მიზანშეწონილია აპირველადი მონაცემების იმ წყაროების იდენტიფიკაცია, რომლების გამოყენებული უნდა

იქნეს რეგიონულ დონეზე გამოშვებისა და შუალედური მოხმარების შეფასებისათვის დარგების მიხედვით. ეს საშუალებას იძლევა მოვახდინოთ მრპ-ის შეფასების „ქვევიდან-ზევით“ და „ზევიდან-ქვევით“ მეთოდების კომბინაცია. შედარებით უმჯობესია გამოყენებული იქნეს მეთოდი „ზევიდან-ქვევით“, რაც უზრუნველყოფს რეგიონული და მთლიანად ქვეყნის დონეზე მაჩვენებელთა შესადარისობის მაღალ ხარისხს, თუმცა მოითხოვს არაპირდაპირი ინდიკატორების შერჩევის დასაბუთებას, რომელთა საფუძველზეც ხდება მრპ-ის განაწილება რეგიონების მიხედვით.

უნდა აღინიშნოს, რომ მეთოდი, სახელწოდებით „ზევიდან-ქვევით“ არ წარმოადგენს მრპ-ის შეფასების თეორიულად დასაბუთებულ მეთოდს. იგი შეიძლება განვიხილოთ, როგარც მრპ-ის კომპონენტების შეფასების გამარტივებული მეთოდი, რომლის გამოყენებით მიღებული შედეგი შეიძლება იყოს დამახინჯებული, ამიტომ მისი პრაქტიკაში გამოყენება მინიმალურია. წინააღმდეგ შემთხვევაში მრპ-ში მოხვდება იმ გამოშვებისა და შუალედური მომარების ღირებულება, რომელთა მწარმოებლები მდებარეობენ სხვა რეგიონებში. გარდა ამის დაირღვევა შესაბამისობა მრპ-სა და სხვა ეკონომიკურ მაჩვენებელთა შორის.

ზემოთ განხილული მიმართულებები უზრუნველყოფს ერთიანი და საიმედო ინფორმაციის მიღებას რეგიონული მაკრომაჩვენებლების ფორმირებისათვის.

დასკვნა

მთელი რიგი მეთოდოლოგიური და ინფორმაციული პრობლემების გამო მრპ წარმოადგენს ყველაზე რთულ მაჩვენებელს არა მარტო ჩვენი ქვეყნის სტატისტიკისათვის, არამედ საერთაშორისო სტატისტიკური მუშაობის პრაქტიკაშიც. თავისი ეკონომიკური შინაარსით მრპ ახლოსაა მშპ-ის მაჩვენებელთან, მაგრამ მათი გაანგარიშების მეთოდოლოგიაში არსებობს მნიშვნელოვანი განსხვავებები, ამიტომ საჭიროა მრპ-ისა და მშპ-ის გაანგარიშების მეთოდების შეთანხმებულობა და რეგიონული ანგარიშწარმოების განვითარება და სრულყოფა. ეს შეთანხმე-

ბუღალტრული უნდა შეეხოს არა მარტო ფუძემდებლურ განსაზღვრებებსა და კონცეფციებს, არამედ გამოშვებასაც და შუალედურ მოხმარებასაც, გადასახადებისა და სუბსიდიების განმარტებასაც, ჰოლდინგური მოგების ასახვასაც. შეთანხმებულობა მრპ-ის გაანგარიშებისას ითვალისწინებს 2008 წლის ეას-ში განხილული რიგი მნიშვნელოვანი ეკონომიკური ოპერაციების ახალი განმარტებების გამოყენებაზე გადასვლას და ბოლოს შეთანხმებულობა ითვალისწინებს რეგიონების მიხედვით ე. წ. გაუნაწილებელი საქმიანობის სახეების მინიმუმამდე დაყვანას.

რეგიონული სტატისტიკის მონაცემები, პირველ რიგში მრპ და მისი შემადგენელი ელემენტების შესახებ მონაცემები მნიშვნელობანია ხელისუფლების რეგიონული ორგანოებისათვის კონკრეტულ სოციალურ-ეკონომიკურ პრობლემებთან დაკავშირებული მართვებობითი გადაწყვეტილებების მიღებისათვის. მრპ-ის საფუძველზე ხორციელდება რეგიონული განვითარების პროგნოზების შემუშავება; ფინანსთა სამინისტრო მრპ-ის მაჩვენებელს იყენებს ტერიტორიების ფინანსური დახმარების ფონდის განაწილებისათვის. მრპ და მისი ფიზიკური მოცულობის ინდექსი შეტანილია სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოების საქმიანობის ეფექტიანობის საკვანძო მაჩვენებლების რიცხვში.

ლიტერატურა:

1. European system of accounts ESA 1995
2. Система национальных счетов 2008 Издание секретариата ООН
3. Система национальных счетов 1993ю Издание секретариата ООН
4. Зайцева Ю. С. Валавой региональный продукт ; что и как мы измеряем// ЭКО. 2012.№ 4. стю 86-103.
5. Гранберг А., Масакова И., Зайцева Ю. Валавой региональный продукт как индикатор дифференциации экономического развития регионов // Вопросы статистики. 1998. № 9. ст. 3-1.

REFERENCES:

1. European system of accounts ESA 1995.
2. System of National Units 2008 Issued by the UN Secretariat.
3. System of National Units 1993 by UN Secretariat Publication.
4. Chevron F. S. Valavian regional product; what and how measurable, what. 2012. № 4. pp. 86-103.
5. Granberg A., Masakova I., Zalceva PH. Valavian Regional Product Indicator of Differentiation Economics of the Region, Walrus Statistics. 1998. № 9. p. 3-1.

THE MAIN DIRECTIONS OF GROSS REGIONAL PRODUCT (GRP) CALCULATION PERFECTION

Ivlia Oniani

Associate Professor, Akaki Tsereteli State University.

Nona Akhvlediani

Associate Professor, Akaki Tsereteli State University.

RESUME

The aim of the article is to improve the methodology and practice of MRP calculation due to a number of methodological and informational problems.

Improving Gross Regional Product (GRP) statistics to enhance its reliability and analytical capabilities in a number of areas.

There are used several research methods such as, analysis, expert evaluation and comparison.

Additionally, it is important for regional government to make managerial decisions on specific socio-economic problems. Based on the MRP, there are developed regional development forecasts; The finance ministries of different countries use the MRP index for the distribution of regional financial aid funds; The MRP and the

MRP Physical Volume Index are included in the system of key performance indicators of public authorities

Based on the analysis of the EU recommendations for the preparation of regional reports, the important areas of MRP calculation are identified, which affect the reliability of regional macroeconomic indicators and increase analytical capabilities, namely:

Improvement of the methodology for calculating GDP to align with GRP;

Improvement of database and primary data processing methods;

Improvement of an interaction between central and regional statistical authorities.

Key words: Regional Macroeconomic Indicators, National Accounts System (ESA), Gross Regional Product (GDP), Gross Domestic Product (GDP), MRP Calculation Method, Gross Output, Intermediate Consumption, Social Process Account Matrix.